

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060207

DOM
2015-03-09
Stockholm

Mål nr
P 5840-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-06-02 i mål nr P 576-14, se bilaga A

KLAGANDE

Föreningen Vårda Uppsala

MOTPART

Uppsala kommun

SAKEN

Detaljplan för Sydöstra Fullerö i Uppsala kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Uppsala kommuns beslut den 26 augusti 2013, § 200, dnr KSN-2010-0327, att anta detaljplan för Sydöstra Fullerö endast såvitt avser de delar av planen som redovisas med streckskraffering i domsbilaga B. I övriga delar kvarstår därmed kommunens antagandebeslut.

Dok.Id 1191144

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen Vårda Uppsala har inledningsvis yrkat att kommunens beslut att anta detaljplan för Sydöstra Fullerö ska upphävas.

Uppsala kommun har i första hand medgett att delar av detaljplanen för Sydöstra Fullerö upphävs, dvs. de delar av planområdet som omfattar Fullerö Park-området och befintligt vegetationsområde och som redovisas med streckskraffering i domsbilaga B, men bestritt bifall till överklagandet i övrigt. I andra hand har kommunen medgett att även området för Trafikantservice (G) upphävs.

Föreningen Vårda Uppsala har därefter justerat sitt yrkande på så sätt att föreningen yrkar att detaljplanen upphävs i de delar kommunen har medgett i första hand.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen Vårda Uppsala har i huvudsak anfört samma omständigheter till stöd för sin talan som vid mark- och miljödomstolen och har tillagt följande. Länsstyrelsen har inte beaktat och utnyttjat den särskilda kunskap som behövs för bedömningen av frågan om planen innebär påtaglig skada på riksintresset Gamla Uppsala samt Fyrisåns och Björklingeåns dalgångar. Såväl Länsstyrelsens länsantikvarie som en före detta länsantikvarie har ansett att projektet innebär påtaglig skada. Länsantikvarien har dessutom inte deltagit i den slutliga handläggningen. Anläggningen kommer att dominera landskapet och riksintresset till den grad att karaktären och värdet kommer att skadas. Om de delar av detaljplanen upphävs som kommunen har medgett, anser föreningen inte att riksintresset skadas påtagligt.

Uppsala kommun har anfört i huvudsak följande. En byggnation av de återstående åtgärderna i detaljplanen efter kommunens medgivande, som ligger helt utanför riksintresseområdet, kan rimligtvis inte orsaka riksintresseområdet en påtaglig skada. Ett genomförande av aktuella vägavsnitt (betecknade infart, genomfart, huvudgata: allmänna platser i planen) samt området för trafikantservice (kvartersmark) är mycket viktiga och i stora delar en nödvändig förutsättning för genomförande av andra

detaljplaner i Storstoraområdet rörande i första hand bostäder. Planen ligger i dessa delar i linje med intentionerna för Fullerö enligt 2012-års antagandehandlingar för fördjupad översiktsplan Storstora. Kommunens översiktsplan från 2010 pekar på betydelsen av den fördjupande översiktsplanen i samband med områdets utveckling. Det finns nu efter kommunen medgivande ännu mindre skäl att ifrågasätta kommunens lämplighetsbedömning vid avvägningen mellan att lokalisera trafikantservice till området och de konsekvenser det får på den lokala handeln m.m. i bland annat Storstora. Detaljplanen i de återstående delarna kommer inte att strida mot klimatmålen.

ÖVRIGA YTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Riksantikvarieämbetet har i huvudsak anfört följande. Den planerade anläggningen är mycket storskalig. Den upp till 27 meter höga bebyggelsen med den delvis täckande vegetationsridån om minst 20 meters höjd skulle komma att upplevas som ett dominerande inslag från stora delar av riksintresseområdet. Viktiga utblickar och siktlinjer från och in mot riksintresset skulle störas eller blockeras av anläggningen. Detta skulle avsevärt försämra riksintressets läsbarhet, dvs. möjligheterna att uppleva och förstå landskapets kulturhistoriska innehåll, samband och sammanhang. Läsbarheten utgör en betydande del av riksintressets kulturhistoriska värden. Anläggandet av vegetationsridån kan inte kompensera för förlusten av öppen vy. Ridån beräknas dessutom vara fullt uppväxt först efter ca 40 år och inte ens då skymma hela anläggningen. Av Naturvårdsverkets allmänna råd framgår att en negativ påverkan även under en kortare tid bör anses utgöra påtaglig skada om den negativa verkan blir så stor att området i något avseende förlorar sitt värde som riksintresseområde. Riksintresset har redan tidigare påverkats genom utbyggnaden av E4 i det aktuella området. Detta innebär att utrymmet för ytterligare negativ påverkan på riksintresset har minskat. Även en exploatering i mindre omfattning än vad som föreslås skulle följaktligen, tillsammans med befintlig trafikanläggning, kunna medföra påtaglig skada på riksintresset. Riksantikvarieämbetet bedömer därmed att ett genomförande av detaljplan för Sydöstra Fullerö skulle medföra påtaglig skada på riksintresset Gamla Uppsala samt Fyrisåns och Björklingeåns dalgångar.

Fullerö Park AB, som äger mark inom det område som detaljplanen omfattar och är exploatör, har anfört i huvudsak följande. Vid avvägning mellan riksintresse och de enskilda fastighetsägarnas rättigheter gäller proportionalitetsprincipen. Därför bör man vara försiktig med att låta ett riksintresse påverka användningen av angränsande områden, speciellt i det här fallet där riksintresseområdet upptar en mycket stor yta och planen endast berör ett område motsvarande fyra promille av riksintressets totala yta och är beläget utefter 1,2 % av riksintressets gräns. Vegetationsridån kommer inte att blockera några traditionella utsikter och siktlinjer eftersom det planerade området tills nyligen har varit beväxt med skog och platsen för vegetationsridå redan idag är uppvuxen skogsterräng. Även övrig skogs- och dungmark samt viss bebyggelse möjliggör några längre utblickar och siktlinjer. Träden beräknas uppnå den föreskrivna höjden inom 15-20 år. Marken kommer dessutom höjas med bullervallar. Ett något försvagat ridåskydd under ett tjugotal år skulle inte medföra någon påtaglig skada på riksintresset redan med anledning av den synnerligen ringa del av riksintresseområdet som berörs. Det är dessutom fråga om mark utanför riksintresseområdet. De båda byggnaderna om högst 27 meter (i själva verket 26 meter) är belägna på långt avstånd, 600 respektive 800 meter, från riksintresseområdet. Med anledning av utbyggnaden av E4 ger planen en klart mindre marginalpåverkan på riksintresset, endast en försumbar påverkan.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Riksantikvarieämbetet har i sitt yttrande till Mark- och miljööverdomstolen bedömt att ett genomförande av den överklagade detaljplanen för Sydöstra Fullerö skulle medföra påtaglig skada på riksintresset Gamla Uppsala samt Fyrisåns och Björklingeåns dalgångar.

Föreningen Vårda Uppsala har, såsom dess talan slutligen bestämts, yrkat att detaljplanen ska upphävas i de delar som Uppsala kommun har medgett i första hand och därvid anfört att om så sker anser föreningen inte att riksintresset skadas påtagligt.

Uppsala kommun får genom sitt medgivande till att detaljplanen delvis upphävs uppfattas ha godtagit Riksantikvarieämbetets bedömning att riksintresset skulle skadas

påtagligt om hela planen skulle genomföras. Mark- och miljööverdomstolen har inte skäl att göra någon annan bedömning. Överklagandet ska således bifallas och den aktuella planen upphävas i de delar som redovisas med streckskraffering i domsbilaga B. I övriga delar kvarstår därmed kommunens antagandebeslut.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsråden Roger Wikström, referent, och Ingrid Åhman samt tekniska rådet Tommy Åström.

Föredragande har varit Helen Agah.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-06-02
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 576-14

KLAGANDE

Föreningen Vårda Uppsala
115 26 Stockholm

MOTPART

Uppsala kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut 2013-12-18 i ärende nr 403-5467-13, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för Sydöstra Fullerö i Uppsala kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 368397

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Uppsala kommun beslutade den 28 maj 2012 att anta detaljplan för Sydöstra Fullerö. På talan av Föreningen Vårda Uppsala (nedan FVU) upphävde Länsstyrelsen i Uppsala län den 9 april 2013 fullmäktiges beslut med motiveringen att samråd inte genomförts med grannkommunerna på det sätt som krävs enligt plan- och bygglagen.

Kommunfullmäktige beslutade den 26 augusti 2013 att anta ny detaljplan för Sydöstra Fullerö.

FVU överklagade fullmäktiges beslut till länsstyrelsen som den 18 december 2013 avslog överklagandet.

FVU har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

FVU har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva fullmäktiges beslut att anta detaljplan för Sydöstra Fullerö.

Till stöd för sin talan har förening, utöver vad som anges i länsstyrelsens beslut, anfört i huvudsak följande. Dalgången utmed Fyrisån från Gamla Uppsala och norrut ända till Salsta Slott utgör en öppen odlingsbygd som är en unik kulturmiljö med fornlämningar uppemot 3 000 år och med inslag av hag- och ängsbackar med höga naturvärden och knyts härigenom samman till en väl sammanhållen helhet. Såsom detaljplanen har utformats kommer den att påtagligt störa upplevelsen av denna kulturmiljö. Projektet är inte alls motiverat av samma tunga samhällsintressen som t.ex. det genomförda bygget av E4:an i kulturmiljön. Miljöbalkens regler vad gäller bedömningen av påtaglig skada på riksintresset måste rimligen omfatta en helhetsbedömning som inte bara avser det aktuella projektet utan även tar hänsyn till den samlade effekten med hänsyn till tidigare

genomförda ingrepp i kulturmiljön. Sammantaget strider planen mot 2 kap. 1 § ÄPBL och 3 kap. 6 § MB.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att bl.a. riksintressen tillgodoses vid den kommunala planeringen såväl under samråds- och utställningsförfarandena enligt 5 kap. 20 och 22-24 §§ ÄPBL som vid prövningen enligt 12 kap. ÄPBL. Enligt 3 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion har länsstyrelsen uppgifter bl.a. i fråga om kulturmiljö. Länsstyrelsen förväntas därmed ha tillgång till den särskilda sakkunskap som behövs för bedömning av dessa frågor. Det saknas därför i många fall skäl för överprövande myndigheter att, på talan av enskilda, frånga länsstyrelsens bedömning (jfr MÖD 2014:12).

Länsstyrelsen har i förevarande fall gjort bedömningen att exploateringen enligt detaljplanen går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av marken enligt bestämmelserna i miljöbalken och med hänsyn till riksintressen. Enligt mark- och miljödomstolen saknas, även med beaktande av vad FVU nu har anfört, skäl att frånga denna bedömning. Inte heller i övrigt finner mark- och miljödomstolen anledning att göra någon annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort. Överklagandet ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 23 juni 2014.

Karin Frick

Kristina Littke

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Frick, ordförande, och tekniska rådet Kristina Littke. Föredragande har varit tingsnotarien Ida Mohlander.